

Innspill til budsjettføring i Stortingets utenriks- og forsvarskomiteé

Forum for utvikling og miljø (ForUM), et nettverk av 60 norske sivilsamfunnsorganisasjoner, takker for muligheten til å delta på statsbudsjettføring.

Bistandsprosenten

ForUM mener at det er svært beklagelig at regjeringen ikke når målet om én prosent til bistand i årets budsjettforslag. Det mangler 3,1 milliarder kroner for nå målet og vi mener at det er usolidarisk å gjøre et slikt kutt i en tid der behovene er svært store. ForUM er også bekymret for utviklingen i hvilke tiltak man finansierer over bistandsbudsjettet.

Med dagens situasjon må vi løse flere kriser samtidig, samtidig som vi må forberede oss på fremtidige kriser. Det er dyrtid i Norge og det er dyrtid i verden. En stor utfordring for mange land som mottar bistand i dag, er at man mangler finansiering. Norge er derimot i en situasjon der økonomien går godt og vi har tjent store summer på olje- og gasseksport. Da er det både usolidarisk og bekymringsverdig at Norge ikke oppfyller Stortingets vedtak om at én prosent av BNI skal gå til bistand.

I budsjettforslaget vil også regjeringen bruke 3,7 milliarder kroner av bistandsbudsjettet på flyktningsutgifter i Norge, under kapittel 179 Flykntingiltak i Norge. Samlet internasjonal bistand har økt de siste årene, men mye av økningen i 2022 skyldes flyktningsutgifter i giverland og støtte til Ukraina. ForUM synes det er positivt at Norge tar imot flykninger fra Ukraina, men vil sterkt oppfordre Norge til å være en forkjemper for å bevare integriteten til ODA-midler og ikke ta flyktningsutgifter i Norge fra bistandsbudsjettet. Bistanden bør gå til fattige og sårbare land, ikke brukes i giverlandene selv.

ForUM ber om at komiteen:

- Ber Regjeringen oppfylle prinsippet om at én prosent av BNI skal gå til bistand.
- Ber departementet om å ikke bruke bistandsbudsjettet på flyktningsutgifter i Norge. Kap. 179 Flykntingiltak i Norge bør flyttes ut av bistandsbudsjettet og utgiftene bør dekkes av en annen post.

Kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi

Det er avgjørende å sikre at privat sektor aktivt bidrar til finansieringen av bærekraftsmålene. Det er derfor positivt at regjeringen lanserer en økt satsning på fornybar energi i lavinntektsland. Ordningen blir omtalt som viktig for å nå målet om å doble klimafinansieringen.

ForUM mener likevel at det er feil av regjeringen å velge en modell der man tar penger fra bistandsbudsjettet til tapsavsetningen på 750 millioner kroner. Klimafinansiering som har som formål å kutte utslipp, må komme som nye og friske midler. Det er viktig å beholde prinsippet om at bistandspengenes formål er fattigdomsreduksjon. Denne modellen binder opp penger fra bistandsbudsjettet i en ordning med usikker utviklingseffekt, og ved en oppskalering av ordningen vil belastningen på bistandsbudsjettet øke i takt med oppskaleringen. I tillegg vil tap som overskrider innbetalte garantipremier også tas fra bistandsbudsjettet, så i realiteten risikerer man at en mye større sum tas fra bistanden hvis flere prosjekter feiler på grunn av en finanskrise eller andre årsaker.

Sverige tar ikke tapsavsetning fra bistandsbudsjettet i sin garantiordning, men garanterer opp mot riksgjelden. Dette begrenser belastningen på bistandsbudsjettet til administrasjonskostnader og subsidier av garantipremier.

Planen er at pengene som settes av til tapsavsetning skal tilbakeføres til bistandsbudsjettet når man har fått innbetalt tilsvarende sum i garantipremier fra innvilgede garantier. Det er foreløpig

usikkert hvor lang tid det vil ta før pengene føres tilbake til bistandsbudsjettet eller hvordan det skal gjøres. Vi mener at pengene må tilbakeføres til bistandsbudsjettet krone for krone og at garantimottakerne må i størst mulig grad betale garantipremiene sine selv.

Utviklingseffekten av garantiordninger er usikker, noe både [evaluering av den svenske garantiordningen](#) viser og [OECD](#) peker på, og det trengs mer forskning for å forstå i hvor stor grad garantiordninger fører til utvikling på bakken. Så lenge man bruker bistandsbudsjettet, som har fattigdomsbekjempelse som formål, må man sikre at utviklingseffekten er en sentral del av ordningen. OECD peker også på andre begrensninger for garantiordninger, blant annet risikoen for å generere mer gjeld for stater og privatpersoner. Departementet må sørge for at garantiordningen ikke forverrer dagens situasjon, der [54 utviklingsland](#) har akutt behov for gjeldsslette for å unngå en utviklingskrise. For å sikre at land med store gjeldsbyrder blir tvunget til å ta opp nye lån for å betale ut garantier til selskaper, må Norge avstå fra å kreve motpartsgarantier.

ForUM ber om at komiteen:

- Ber regjeringen om å ikke ta tapsavsetningen fra bistandsbudsjettet, men at den tas under streken.
- Ber regjeringen om at eventuelle tap som overstiger de innbetalte garantipremiene i ordningen ikke dekkes over bistandsbudsjettet.
- I merknad ber regjeringen om at det eksplisitt kreves at man skal gjennomføre grundige gjeldsbærekraftsanalyser og at man skal avstå fra å kreve motpartsgarantier. Gode rutiner for å sikre utviklingseffekt i prosjektene må også kreves.

Kap. 163 Klima, miljø, hav

Det knyttes usikkerhet til om målet om 14 milliarder i årlig klimafinansiering vil innfris i 2024 og dermed også i 2026 som ytterste konsekvens. Dette til tross for at saldert budsjett for 2022 ble på 15.5 milliarder og dermed oversteg målet som følge av mobilisering av privat kapital.

ForUM mener det er beklagelig at det knyttes usikkerhet til opptrappingen av klimafinansiering frem mot 2026. Faren for at målet ikke nås vil øke i takt med en svakere verdensøkonomi og en mer utrygg verdenssituasjon når så mye av klimafinansieringen avhenger av mobilisering av privat kapital.

For at partene under klimaforhandlingene skal komme til enighet om viktige internasjonale avtaler for vår felles fremtid må Norge, som har tjent seg rikt på olje, bidra med sin rettferdige andel i henhold til prinsippet om «*Common but differentiated responsibilities*» i Parisavtalen. ForUM ser ikke at Norge bidrar i samsvar med vår kapasitet og historiske bidrag til klimakrisen til internasjonal klimafinansiering. Med for svak finansiering bidrar Norge med å sette klimaforhandlingene i spill. Ifølge rapporten [Norway's Fair Share](#) er Norges rettferdige andel til internasjonal klimafinansiering 65 milliarder kroner. Frem til nå synes det å være liten villighet til å nå vår rettferdige andel klimafinansiering.

ForUM ber om at komiteen:

- Ber regjeringen vesentlig trappe opp bevilgninger til Tilpasningsfondet og andre relevante kanaler i tråd med Norges løfte om å tredoble finansieringen til klimatilpasning.

Kapittel 118 Utenrikspolitiske satsinger, post 72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv

ForUM ser med bekymring på at Regjeringen i utkastet til budsjett foreslår å kutte i midlene til nedrustning samtidig som trusselen for atomkrig er større enn på lenge og flere stater planlegger

prøvesprengninger. Særlig problematisk er det å halvere den søkbare potten til sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider for kjernefysisk nedrustning i den urolige tiden vi står i.

ForUM ber om at komiteen:

- Ber regjeringen opprettholde post 72 på nivå med SB2023 på 20 518 000, inkludert den søkbare potten for sivilsamfunnsorganisasjoner på 10 millioner kroner.